Senedd Cymru
Ymchwil y Senedd

Y Bil Deddfwriaeth (Gweithdrefn, Cyhoeddi a Diddymiadau) (Cymru)

Crynodeb o'r Bil

Tachwedd 2024

Senedd Cymru yw'r corff sy'n cael ei ethol yn ddemocrataidd i gynrychioli buddiannau Cymru a'i phobl. Mae'r Senedd, fel y'i gelwir, yn deddfu ar gyfer Cymru, yn cytuno ar drethi yng Nghymru, ac yn dwyn Llywodraeth Cymru i gyfrif.

Gallwch weld copi electronig o'r ddogfen hon ar wefan y Senedd:
ymchwil.senedd.cymru

Gellir cael rhagor o gopïau o'r ddogfen hon mewn ffurfiau hygyrch, yn cynnwys Braille, print bras, fersiwn sain a chopïau caled gan:

Senedd Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
CF99 1SN

X: **@SeneddYmchwil**
Ymchwil y Senedd: **ymchwil.senedd.cymru**
Tanysgrifiwch: **Cylchlythyr**

© Hawlfraint Comisiwn y Senedd Cymru 2024
Ceir atgynhyrchu testun y ddogfen hon am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyn belled ag y caiff ei atgynhyrchu'n gywir ac na chaiff ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol na difrïol. Rhaid cydnabod mai Comisiwn y Senedd Cymru sy'n berchen ar hawlfraint y deunydd a rhaid nodi teitl y ddogfen.

Senedd Cymru
Ymchwil y Senedd

Y Bil Deddfwriaeth (Gweithdrefn, Cyhoeddi a Diddymiadau) (Cymru)

Crynodeb o'r Bil

Tachwedd 2024

Awdur:
Adam Cooke

Cynnwys

1. Cyflwyniad 1

Sut i ddefnyddio'r Crynodeb hwn o'r Bil 1

2. Cipolwg ar y Bil 2

3. Crynodeb o'r darpariaethau 2

Rhan 1 - Y weithdrefn ar gyfer gwneud is-ddeddfwriaeth Cymru 2

Diffinio offerynnau statudol Cymreig 2

Gweithdrefnau craffu'r Senedd ar gyfer is-ddeddfwriaeth 3

Gorchmynion Traffig Ffyrdd 4

Rhan 2 - Cyhoeddi etc. ddeddfwriaeth Cymru 4

Argraffydd y Brenin ar gyfer Cymru 4

Cadw a chyhoeddi Deddfau Senedd Cymru 5

Cadw a chyhoeddi offerynnau statudol Cymreig 5

Cyhoeddi is-ddeddfwriaeth nas gwneir drwy offeryn statudol Cymreig 6

Darpariaethau ychwanegol 7

Rhan 3 - Diddymiadau i ddeddfwriaeth Cymru 7

Diddymiadau a diwygiadau 7

Rhan 4 - Darpariaethau cyffredinol 8

1. Cyflwyniad

Cyflwynwyd y ***Bil Deddfwriaeth (Gweithdrefn, Cyhoeddi a Diddymiadau) (Cymru)*** ar 21 Hydref 2024.

Julie James AS, y Cwnsler Cyffredinol a'r Gweinidog Cyflawni ('y Cwnsler Cyffredinol'), yw'r Aelod sy'n gyfrifol am y Bil.

Mae **Memorandwm Esboniadol** y Bil yn datgan mai ei ddiben yw:

a. tynnu ynghyd a ffurfioli:
   i. y trefniadau gweithdrefnol ar gyfer gwneud is-ddeddfwriaeth Cymru, a
   ii. y gofynion ar gyfer cyhoeddi Deddfau Senedd Cymru ac offerynnau statudol Cymreig, ac is-ddeddfwriaeth arall nas gwneir drwy offeryn statudol.

b. gwella hygyrchedd cyfraith Cymru drwy:
   i. diddymu, diwygio a datgymhwyso fel arall o ran Cymru ddarpariaethau a deddfiadau nad ydynt o ddefnyddioldeb ymarferol neu o fudd mwyach; a
   ii. gwneud mân ddiwygiadau i Ddeddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019.

Cyhoeddwyd **datganiad ysgrifenedig** ar y Bil ar 21 Hydref a chyflwynwyd **datganiad llafar** gan y Cwnsler Cyffredinol ar 22 Hydref.

Mae ***Deddf Deddfwriaeth (Cymru) 2019*** ('Deddf 2019') yn gosod dyletswyddau ar y Cwnsler Cyffredinol a Gweinidogion Cymru i wella hygyrchedd cyfraith Cymru.

Mae Llywodraeth Cymru yn **datgan bod** y Bil yn rhan o:

> … raglen ehangach Llywodraeth Cymru i wneud cyfraith Cymru yn fwy hygyrch ac i egluro a symleiddio gweithrediad deddfwriaeth Cymru.

Mae'r Bil ar ei daith drwy broses ddeddfwriaethol y Senedd ar hyn o bryd. Ymddangosodd y Cwnsler Cyffredinol gerbron y Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad ar 4 Tachwedd 2024. Gwnaeth y Pwyllgor **lansio ymgynghoriad** ar y Bil a bydd yn cynnal sesiynau tystiolaeth ychwanegol dros y misoedd nesaf.

Sut i ddefnyddio'r Crynodeb hwn o'r Bil

Nid yw'r ddogfen hon yn grynodeb cynhwysfawr o bob agwedd ar y Bil. Mae i'w defnyddio'n electronig ac i gyfeirio at ragor o fanylion.

Yn yr adran crynodeb o'r darpariaethau, mae testun rhif yr adran (e.e. adran 1) yn cysylltu â'r adran berthnasol o'r Bil.

2. Cipolwg ar y Bil

Wyth adran sydd i'r Bil wedi'u trefnu'n bedair Rhan, ac yn dair Atodlen:

- Rhan 1 - Y weithdrefn ar gyfer gwneud is-ddeddfwriaeth Cymru
- Rhan 2 - Cyhoeddi etc. ddeddfwriaeth Cymru
- Rhan 3 - Diddymiadau i ddeddfwriaeth Cymru
- Rhan 4 - Darpariaethau cyffredinol
- Mae Atodlen 1 yn rhestru'r deddfiadau amrywiol sydd i'w diddymu neu eu diwygio.
- Mae Atodlen 2 yn gwneud mân ddiwygiadau i Ddeddf 2019 o ganlyniad i **adolygiad o'r Ddeddf** a gynhaliwyd gan Lywodraeth Cymru y llynedd a newidiadau eraill a gynigir gan y Bil hwn.
- Mae Atodlen 3 yn gwneud diwygiadau canlyniadol sy'n codi o'r Bil.

Mae Memorandwm Esboniadol y Bil yn **rhestru'r pwerau i wneud is-ddeddfwriaeth** sydd yn y Bil ac sydd i'w mewnosod yn Neddf 2019, ac mae'n nodi'r gweithdrefnau craffu cyfatebol.

3. Crynodeb o'r darpariaethau

Rhan 1 - Y weithdrefn ar gyfer gwneud is-ddeddfwriaeth Cymru

Mae **adran 1** yn mewnosod Rhan newydd 2A (sy'n cynnwys adrannau 37A i 37H) a thair Atodlen newydd (1A, 1B ac 1C) yn Neddf 2019.

Diffinio offerynnau statudol Cymreig

Mae adran newydd 37A yn cynnwys y diffiniad o "offeryn statudol Cymreig".

Mae adran newydd 37B yn diffinio'r term "awdurdod cyfrifol" mewn perthynas ag is-ddeddfwriaeth sydd wedi'i chynnwys mewn "offeryn statudol Cymreig". Mae hefyd yn egluro sut y mae penderfyniad i'w wneud gan yr awdurdod cyfrifol i ddosbarthu offeryn statudol Cymreig yn "offeryn lleol".

Beth yw offerynnau lleol?

Mae offerynnau lleol "yn tueddu i fod yn gymwys i ardal benodol neu unigolion neu bersonau penodol yn unig" ac nid oes angen eu gosod gerbron y Senedd.

Gweithdrefnau craffu'r Senedd ar gyfer is-ddeddfwriaeth

Mae adrannau newydd 37C i 37H yn darparu ar gyfer codeiddio gweithdrefnau craffu'r Senedd ar gyfer offerynnau statudol Cymreig. Y gweithdrefnau newydd yw:

- "**Gweithdrefn gymeradwyo'r Senedd**". Mae'r weithdrefn hon yn golygu na ellir gwneud is-ddeddfwriaeth oni bai bod drafft o offeryn statudol Cymreig wedi'i osod gerbron y Senedd a'i gymeradwyo ganddi wedyn. Byddai hon yn disodli'r weithdrefn "gadarnhaol ddrafft" bresennol.
- "**Gweithdrefn gadarnhau'r Senedd**". Mae'r broses hon yn golygu, er mwyn i is-ddeddfwriaeth barhau i gael effaith neu ddod i rym, fod rhaid ei gosod gerbron y Senedd cyn gynted â phosibl a bod rhaid i'r Senedd gadarnhau ei bod yn ei chymeradwyo drwy benderfyniad. Bydd y deddfiad yn nodi'r cyfnod erbyn pryd y mae rhaid i'r Senedd gadarnhau'r is-ddeddfwriaeth. Byddai hon yn disodli'r weithdrefn "gadarnhaol gwnaed" bresennol.
- "**Gweithdrefn annilysu'r Senedd**". Mae'r broses hon yn golygu y gall y Senedd benderfynu cyn diwedd 40 niwrnod (gan ddechrau â'r dyddiad y gosodwyd yr is-ddeddfwriaeth) i annilysu'r ddeddfwriaeth. Byddai hon yn disodli'r weithdrefn "negyddol" (neu "negyddol gwnaed") bresennol.
- Sefyllfa ddiofyn ar gyfer yr hyn sydd i ddigwydd mewn perthynas â'r holl is-ddeddfwriaeth a wneir drwy offeryn statudol Cymreig nad yw'n ddarostyngedig i un o'r gweithdrefnau a nodir uchod. Mewn achosion o'r fath, rhaid ei gosod gerbron y Senedd.

Mae adran newydd 37G yn gwneud darpariaeth ynghylch cyfuno mewn un offeryn statudol Cymreig is-ddeddfwriaeth a wneir gan awdurdod cyfrifol drwy ddefnyddio pwerau gwahanol y mae gweithdrefnau gwahanol yn y Senedd yn gymwys iddynt. Mae'n sicrhau bod yr offeryn yn ddarostyngedig i'r gweithdrefnau llymaf a fyddai fel arall yn gymwys. Er enghraifft, pe bai un pŵer yn ddarostyngedig i weithdrefn annilysu'r Senedd, ac un arall yn ddarostyngedig i weithdrefn gymeradwyo'r Senedd, byddai'r offeryn cyfun yn ddarostyngedig i weithdrefn gymeradwyo'r Senedd gan ei fod yn caniatáu mwy o graffu gan y Senedd.

Ceir gwybodaeth am y gweithdrefnau presennol ar **wefan y Senedd**.

Mae adran newydd 37H yn cyflwyno Atodlenni 1A, 1B ac 1C.

Mae'r Atodlenni yn cymhwyso darpariaethau Rhan newydd 2A i is-ddeddfwriaeth Cymru a wnaed yn flaenorol, i offerynnau ar y cyd neu offerynnau cyfansawdd ac i Orchmynion yn y Cyfrin Gyngor.

Beth yw offerynnau statudol cyfansawdd neu offerynnau statudol ar y cyd?

Mae rhai deddfiadau yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru wneud is-ddeddfwriaeth ar y cyd â pherson arall, er enghraifft Ysgrifennydd Gwladol. Gelwir yr offeryn sy'n deillio o hyn yn "offeryn ar y cyd".

Weithiau gall Gweinidogion Cymru ac Ysgrifennydd Gwladol ddewis arfer eu pwerau i wneud is-ddeddfwriaeth mewn un offeryn, gyda phob un yn ei gwneud mewn perthynas â'u meysydd cyfrifoldeb a'u pwerau eu hunain yn unig. Gelwir hwn yn "offeryn cyfansawdd".

Beth yw Gorchymyn yn y Cyfrin Gyngor?

Y Brenin sy'n gwneud **Gorchmynion yn y Cyfrin Gyngor** gan weithredu yn unol â chyngor y Cyfrin Gyngor. Gwneir rhai gan ddefnyddio pwerau a roddir gan Ddeddf, a gwneir eraill yn rhinwedd yr uchelfraint frenhinol.

Gellir eu defnyddio at **amrywiaeth o ddibenion**, gan gynnwys trosglwyddo cyfrifoldebau rhwng adrannau'r llywodraeth (neu o Weinidogion y DU i Weinidogion datganoledig) neu pan fo'n effeithio ar y cyfansoddiad.

Gorchmynion Traffig Ffyrdd

Mae **adran 2** yn darparu nad yw'n ofynnol gwneud gorchmynion traffig ffyrdd dros dro drwy offeryn statudol Cymreig (neu offeryn statudol) mwyach. Nid yw hyn yn effeithio ar bwerau Gweinidogion Cymru i wneud y gorchmynion hyn a byddant yn parhau i gael eu cyhoeddi gan Lywodraeth Cymru ar **ei gwefan**.

Rhan 2 - Cyhoeddi etc. ddeddfwriaeth Cymru

Mae **adran 3** o'r Bil yn mewnosod Rhan newydd 2B (sy'n cynnwys adrannau 37I i 37Z2) yn Neddf 2019.

Argraffydd y Brenin ar gyfer Cymru

Mae adran newydd 37I yn nodi bod Rhan newydd 2B o Ddeddf 2019 yn rhoi swyddogaethau i Argraffydd Deddfau Seneddol y Brenin mewn cysylltiad â Deddfau Senedd Cymru, offerynnau statudol Cymreig a dogfennau cysylltiedig. Wrth arfer y swyddogaethau hyn, mae Argraffydd Deddfau Seneddol y Brenin i'w alw'n "Argraffydd y Brenin ar gyfer Cymru".

Beth yw Argraffydd Deddfau Seneddol y Brenin?

Mae Argraffydd Deddfau Seneddol y Brenin, Argraffydd Llywodraeth Gogledd Iwerddon ac Argraffydd y Brenin ar gyfer yr Alban yn gyfrifol am gyhoeddi deddfwriaeth y DU.

Nid yw'r ddeddfwriaeth bresennol yn sôn am rôl Argraffydd y Brenin o ran cyhoeddi deddfwriaeth Cymru, ond yn ymarferol mae hyn hefyd yn cael ei wneud gan ac ar ran Argraffydd y Brenin.

Cadw a chyhoeddi Deddfau Senedd Cymru

Mae adran newydd 37J yn nodi gofynion rhifo Deddfau Senedd Cymru.

Mae adran newydd 37K yn ymwneud â'r print swyddogol (y copi o Ddeddf y mae Clerc Senedd Cymru yn ysgrifennu dyddiad Cydsyniad Brenhinol, blwyddyn galendr, rhagddodiad a rhif) Deddf arno.

Mae adran newydd 37L yn gosod rhwymedigaeth ar Lyfrgell Genedlaethol Cymru i sicrhau bod print swyddogol Deddf yn cael ei gadw ac ar gael i'r cyhoedd ei weld ar bob adeg resymol.

Mae adran newydd 37M yn nodi gofynion Argraffydd y Brenin ar gyfer Cymru mewn perthynas â chopïau ardystiedig o Ddeddfau a dogfennau cysylltiedig.

Cadw a chyhoeddi offerynnau statudol Cymreig

Mae adran newydd 37N yn darparu bod rhaid anfon fersiynau swyddogol a chopïau ardystiedig o offerynnau statudol Cymreig at Argraffydd y Brenin ar gyfer Cymru ac i Lyfrgell Genedlaethol Cymru, ac mae'n nodi'r wybodaeth y mae rhaid ei hanfon ynghyd â'r offeryn a sut y mae rhaid ei hanfon.

Mae adran newydd 37O yn ei gwneud yn ofynnol i Lyfrgell Genedlaethol Cymru ddal a darparu'r copïau ardystiedig o offerynnau statudol Cymreig y mae'n eu cael gan yr awdurdod cyfrifol.

Mae adran newydd 37P yn nodi'r ffordd y mae rhaid i Argraffydd y Brenin ar gyfer Cymru rifo offerynnau statudol Cymreig.

Mae adran newydd 37Q yn ei gwneud yn ofynnol i Argraffydd y Brenin ar gyfer Cymru gyhoeddi offerynnau statudol Cymreig a dogfennau sy'n gysylltiedig ag offeryn ar-lein ac mae'n ymdrin â'r materion y mae rhaid iddo eu cynnwys wrth gyhoeddi.

Fformat offerynnau statudol

Er nad yw wedi'i gynnwys fel rhan o ddarpariaethau'r Bil, **cadarnhaodd Llywodraeth Cymru** ym Memorandwm Esboniadol y Bil ei bod, **yn unol ag ymrwymiadau blaenorol**, yn bwriadu symud i ffwrdd o fformat yr offeryn dwy golofn, gan gyhoeddi offerynnau statudol Cymreig o bosibl yn yr un fformat un golofn â Deddfau'r Senedd, gyda fersiynau Cymraeg a Saesneg ar wahân.

Mae adran newydd 37R yn nodi'r gofynion ar gyfer hysbysu Argraffydd y Brenin ar gyfer Cymru pan fydd offeryn statudol Cymreig sy'n ddarostyngedig i weithdrefn gadarnhau'r Senedd wedi'i gadarnhau neu'n peidio â chael effaith.

Mae adran newydd 37S yn darparu amddiffyniad i achos am drosedd o dorri offeryn statudol Cymreig os nad yw'r offeryn hwnnw wedi'i gyhoeddi gan Argraffydd y Brenin ar gyfer Cymru ar yr adeg pan gyflawnwyd y drosedd.

Mae adran newydd 37T yn darparu, os yw'r awdurdod cyfrifol yn gofyn i Argraffydd y Brenin ar gyfer Cymru gyhoeddi offeryn statudol Cymreig drafft, fod rhaid i Argraffydd y Brenin ar gyfer Cymru gyhoeddi hwn ar-lein.

Mae adran newydd 37U yn ei gwneud yn ofynnol i Argraffydd y Brenin ar gyfer Cymru gyhoeddi ar-lein dablau'n dangos yr effeithiau y mae Deddfau Senedd Cymru neu offerynnau statudol Cymreig yn eu cael ar ddeddfiadau.

Mae adran newydd 37V yn ei gwneud yn ofynnol i Argraffydd y Brenin ar gyfer Cymru gyhoeddi ar-lein ddeddfwriaeth Cymru fel y'i diwygiwyd gan unrhyw ddeddfiad arall.

Mae adran newydd 37W yn ei gwneud yn ofynnol i Argraffydd y Brenin ar gyfer Cymru gynnal a chadw a chyhoeddi cofnod ar-lein o wybodaeth sylfaenol ynghylch pob Deddf gan Senedd Cymru a phob offeryn statudol Cymreig, gan gynnwys y dyddiad y cafodd ei gyhoeddi.

Mae adran newydd 37Y yn darparu i Argraffydd y Brenin ar gyfer Cymru argraffu a gwerthu deddfwriaeth Cymru a dogfennau sy'n gysylltiedig â deddfwriaeth Cymru.

Cyhoeddi is-ddeddfwriaeth nas gwneir drwy offeryn statudol Cymreig

Mae adran newydd 37Z yn gosod dyletswydd ar Weinidogion Cymru i rifo, dosbarthu a chyhoeddi ar-lein yr holl is-ddeddfwriaeth a wneir ganddynt pan nad yw ar ffurf offeryn statudol Cymreig.

Darpariaethau ychwanegol

Mae adran newydd 37Z1 yn sicrhau y caniateir cyfeirio at offerynnau statudol Cymreig yn ôl eu henw o'r eiliad y'u gwneir ac mae'n darparu y caniateir cyfeirio at offerynnau statudol Cymreig yn ôl eu rhagddodiad, eu blwyddyn a'u rhif.

Mae adran newydd 37Z2 yn darparu y caiff Argraffydd y Brenin ar gyfer Cymru ddirprwyo unrhyw un neu ragor o'r swyddogaethau a roddir iddo gan Ran 2B (wrth barhau i fod yn gyfrifol am eu cyflawni), ac mae'n galluogi Argraffydd y Brenin ar gyfer Cymru i gontractio allan y gwaith o argraffu a gwerthu offerynnau statudol Cymreig.

Rhan 3 - Diddymiadau i ddeddfwriaeth Cymru

Mae **adran 4** o'r Bil yn cyflwyno Atodlen 1.

Diddymiadau a diwygiadau

Mae **Atodlen 1** yn darparu ar gyfer diddymu a diwygio deddfiadau amrywiol. Mae llawer o'r darpariaethau sydd i'w dileu yn ymwneud â'r system gynllunio, neu'n gysylltiedig â'r system gynllunio.

Mae Memorandwm Esboniadol y Bil yn **darparu rhestr** o feysydd y gellir eu diddymu neu eu diwygio. O ran cynllunio, mae'r Bil yn cynnwys darpariaeth sy'n ymwneud â'r canlynol:

- Byrddau Datblygu Gwledig;
- ardaloedd parthau menter;
- ymddiriedolaethau gweithredu tai;
- cynlluniau lleol, cynlluniau strwythur a chynlluniau datblygu unedol;
- polisïau ynni mewn cynlluniau datblygu; a
- symud ymaith bridd ar gyfer datblygu heb gydsyniad.

Ar wahân i gynllunio, mae'r Bil hefyd yn cynnwys darpariaeth sy'n ymwneud â'r canlynol:

- ad-drefnu llywodraeth leol;
- datganiadau o anghenion addysgol arbennig;
- byrddau cynllunio Parciau Cenedlaethol;
- Awdurdod Datblygu Cymru;

- Bwrdd Datblygu Cymru Wledig;
- Awdurdod Tir Cymru;
- rhywogaethau estron goresgynnol;
- croesgyfeiriad diangen yn Neddf Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru) 2024;
- materion amrywiol yn Neddf Llywodraeth Cymru 1998 a Deddf Llywodraeth Cymru 2006; a
- chyfeiriad diangen yn Neddf Cyllid Llywodraeth Leol (Cymru) 2024.

Mae hefyd yn diddymu dau ddarn o ddeddfwriaeth sylfaenol yn gyfan gwbl:

- Mesur Diogelwch Tân Domestig (Cymru) 2011; a
- Deddf Etholiadau Cymru (Coronafeirws) 2021.

Rhan 4 - Darpariaethau cyffredinol

Mae **adran 5** o'r Bil yn cyflwyno **Atodlen 2,** sy'n cynnwys mân ddiwygiadau i Ddeddf 2019, sy'n deillio'n bennaf o **adolygiad o'r Ddeddf**.

Er enghraifft, mae paragraffau 5 i 7 o Atodlen 2 yn dwyn "Mesurau gan Eglwys Loegr" o fewn ystyr "deddfiad" at ddibenion adrannau amrywiol o fewn Deddf 2019. Ni chaiff yr Eglwys yng Nghymru wneud deddfwriaeth o'r math hwn, ond weithiau mae Mesurau gan Eglwys Loegr yn berthnasol i rannau o Gymru, yn enwedig am fod 18 o blwyfi Eglwys Loegr y mae rhan ohonynt yng Nghymru.

Beth yw Mesurau gan Eglwys Loegr?

Deddfwriaeth yw Mesurau gan Eglwys Loegr (neu'n llawnach, Mesurau gan Gynulliad Eglwys Loegr neu Synod Cyffredinol Eglwys Loegr) sy'n ymwneud â gweinyddiaeth a threfniant Eglwys Loegr. Maent yn cael yr un effaith â Deddf gan Senedd y DU a chânt hefyd roi pwerau i wneud is-ddeddfwriaeth.

Mae **adran 6** o'r Bil yn cyflwyno **Atodlen 3,** sy'n gwneud diwygiadau canlyniadol.

Mae **adran 7** yn gwneud darpariaeth ynghylch pryd a sut y daw'r Bil i rym.

Mae **adran 8** yn nodi enw byr y Bil.